

Bizkaia

Arrazola (Atxondo): tʃóri, ópil
Arrieta: biʃéyɾa, kátuβe (?), *séstra
Bakio: *oɾpó
Bermeo:
Berriz: tʃóri, biʃáyɾa
Bolibar: tʃóri, ópil, biʃeyɾá
Busturia: aké̄
Dima: tʃóri, ákaɾ, éme, *tʃorókil, *sapáta
Elantxobe:
Elorrio: tʃóri, *oɾpo
Errigoiti: biʃéyɾa
Etxebarri: biʃíyɾa
Etxebarria: tʃóri, biʃáyɾa
Gamiz-Fika: biʃéyɾa, ar, sapáta, éme
Getxo:
Gizaburuaga: tʃóri, *oɾpu
Ibarruri (Muxika): tʃóri, ópil
Kortezubi: ákē, tʃóri
Larrabetzu: biʃeyɾa, *tʃóri
Laukiz:
Leioa: aɾá, emé
Lekeitio: síri, síri súlo
Lemoa: miʃéyɾa
Lemoiz: aká̄
Mañaria: *tʃóri, *biʃéyɾa
Mendata: tʃóri, tʃorizɛn súlo
Mungia: biʃéyɾa, *tʃóri
Ondarroa: tʃóri
Orozko: *ate oɾpo
Otxandio: éskjɛnɛra
Sondika: móju
Zaratamo: biʃéyɾa, baɾótoɟ
Zeanuri: tʃóri
Zeberio: matʃimɛbra (?)
Zollo (Arrankudiaga): síl, tʃaβéta
Zornotza: até tʃori, *tʃori ópil, *ate oɾpo

Araba

Aramaio: tʃóri, tʃorí leku, *ópil

Gipuzkoa

Aia: oɾpó, βandá
Amezketá: miʃɛkɛ
Andoain: miʃayɾá
Araoz (Oñati): tʃóri, ópil, kísiʒo
Arrasate: tʃóri
Arroa (Zestoa): oɾpóko, miʃeyɾá
Asteasu: oɾpó, miʃayɾá

Ataun: opokó, miʃará
Azkoitia: ate oɾpo, miʃéyɾa, *miʃéyɾa oɾpo
Azpeitia: oɾpó, miʃéyɾa
Beasain: até °poyo, miʃarɣa, opóá (mark.)
Beizama: atéoɾpokó, miʃeyɾá
Bergara: tʃóri, biʃayɾa
Deba: tʃorí, oɾpó, biʃayɾá, péɾnjo
Donostia: biʃayɾak (mark.)
Eibar: tʃóri, biʃáyɾa
Elduain: ontsá
Elgoibar: até tʃorí
Errezil: até oɾpó, miʃeyɾá
Ezkio-Itsaso: até opó, tʃorí, miʃéyɾa, miʃáyɾa, líβriálú
Getaria: até oɾpó, até lamá
Hernani: biʃáyɾá, biʃayɾá (?), biʃáé á
Hondarribia: bisayɾa, *oɾpoko
Ikaztegieta: biʃáyɾa
Lasarte-Oria: biʃáerá, biʃayɾá, *oɾpúa
Legazpi: tʃóri, até tʃori
Leintz Gatzaga: tʃóri, *tʃori ópil
Mendaro: até tʃorí, biʃayɾá, líβriáló
Oiartzun: biʃayɾá, *oɾpó
Oñati: tʃóri, xímɛl
Orexa: óntsa, miʃayɾá
Orio: até oɾpokó, biʃayɾá
Pasaia: biʃayɾá
Tolosa: miʃayɾá
Urretxu: miʃéyɾa, *oɾpokó
Zegama: atéopokó, miʃéðrá

Nafarroako Foru Komunitatea

Abaurregaina / Aburrea Alta:
Alkotz: tʃánka
Aniz: ʃánka, páɾtaðura
Arbizu: muílu
Berute: tʃánka, palméɾa
Donamaria: ʃá:ɲg°
Dorrao / Torrano: tʃánka, ópil, tʃánkéro, plaméɾa
Erratzu: ʃánka, páɾt°ðure
Etxalar: ʃánka, maíntsa, biʃáyɾa
Etxaleku: atári βuñí
Etxarri (Larraun): tʃánka, biʃeyɾá
Eugi: kaβésaljɛn síloa (mark.) (?)
Ezkurra: tʃánka
Gaintza: tʃompó, biʃayɾá
Goizueta: óntsa, miʃayɾá
Igoa: tʃánka, líβriáló, plaméɾa

Jaurrieta: atári síri
Leitza: tʃánka
Lekaroz: ʃánka, páɾtaðure
Luzaide / Valcarlos: yóntsa, páɾtaðéɾa, biʃáyɾa
Mezkiritz: tʃánka, atári tʃánka (mark.)
Oderitz: tʃánka, líβriáló, plaméɾa
Suarbe: tʃánka, líβriáló
Sunbilla: maíntsa, tʃánka
Urdiain: ópo
Zilbeti: tʃánka (mark.)
Zugarramurdi: síloa (mark.)

Lapurdi

Ahetze: úntsa, paɾtáðura
Arrangoitze: yóntsa, páɾtaðúra
Azkaine: úntsa, *paɾtaðúra
Bardoze: gúntsa (mark.), búrdina (?), burdíɛn plaka, barthaðéɾ
Beskoitze: kúntsa, páɾtaðéɾa, paɾtáɛɾ, *kóntsa
Donibane Lohizune: úntsa, paɾtáður, moRóɟl
Hazparne: kóntsa
Hendaia: úntsa
Itsasu: gó:ntsa, *páɾtaðéɾa
Makea: kóntsa, páɾtaðéɾa
Mugerre: kúntsa, páɾtaðéɾa (mark.)
Sara: úntsa, páɾtaður
Senpere: unts, paɾtáðura
Urketa: kúntsa
Uztaritze: góntsa, *páɾtaðéɾ

Nafarroa Beherea

Aldude: páɾtaðéɾa, *yónsa, *eɾó
Arboti: búntsa, baɾtháðéɾa
Armendaritze: kóntsa, páɾtaðéɾa
Arnegi: yóntsa, páɾtaðéɾa
Arrueta: bunts, baɾtháðéɾa
Baigorri: gúntsa, boɾta eRó, paɾtaðéɾa
Bastida: aɾtáβéɾa, jéɛtura
Behorlegi: yóntsa, páɾtáðéɾa
Bidarra: páɾtaðéɾa, kantʃó, *kóntsa
Ezterenzubi: gúntsa, pháɾtaðéɾa
Gamarte: yóntsa, páɾtaðéɾa
Garrúze: yúntsa, βáɾtáðéɾa
Irisarri: kúntsa, páɾtaðéɾ
Izturitze: kúntsa, páɾtáðéɾa
Jutsi: gúntsa, pháɾtaðéɾa

Landibarre: yóntsa, páɾtaðéɾa
Larzabale: gúntsa, páɾtháðéɾa, gúntsa
Uharte Garazi: páɾtaðéɾ, *gúntsa

Zuberoa

Altzai: gúntsa (mark.), báɾtháðéɾa:k (mark.), páɾtháðéɾa
Altzürükü: gúntsa, páɾtháðéɾa, pháɾtaðéɾa
Barkoxe: gúntsa, boɾta baɾtaðéɾa
Domintxaine: gúntsa, báɾtaðéɾa
Eskiula: gúntsa (mark.), báɾtháðéɾa (mark.)
Larraine: gúntsa, páɾtaðéɾa
Montori: gúntsa, paɾtháðéɾa
Pagola: gúntsa, baɾtháðéɾa
Santa Grazi: gúntsa, pháɾtaðéɾa
Sohüta: gúntsa, baɾtháðéɾa
Urdiñarbe: gúntsa, páɾtháðéɾa
Ürrüstoi: gúntsa, baɾtaðéɾa

Mapan sartzen ez diren erantzunak:

Aldude (N): *eɾó
Altzai (Z): báɾtháðéɾa:k
Araoz (Oñati) (G): kísiʒo
Baigorri (N): paɾtaðéɾa
Bardoze (L): barthaðéɾ
Bolibar (B): biʃeyɾá
Deba (G): biʃayɾá, péɾnjo
Dima (B): éme, *sapáta
Donibane Lohizune (L): moRóɟl
Dorrao / Torrano (N): tʃánkéro, plaméɾa
Etxalar (N): biʃáyɾa
Ezkio-Itsaso (G): miʃéyɾa, miʃáyɾa, líβriálú
Gamiz-Fika (B): sapáta, éme
Igoa (N): plaméɾa
Luzaide / Valcarlos (N): biʃáyɾa
Mañaria (B): *biʃéyɾa
Mendaro (G): líβriáló
Oderitz (N): plaméɾa
Zornotza (B): *ate oɾpo

980. Mapa: quicio; gozne / penture; gond / hinge

GALDERA: 34090; ALG: 690, 914; ALEANR: VI, 760; VI, 767

	g-/k-/o-/untz(a)
	txori
	p(h)-/bartadera
	(t)xanga
	bi-/mix(a/e)gra
	(ate) o(r)po(ko)
	(txori) opil
	akar/aker
	siri/ziri
	eme
	plamera
	(borta) erro
	librillo
	maintza
	ar
	bestelakoak

- Sistema bat baino gehiago bildu da. Zaharra, “txori”, “orpo”, “txonpo”, “opil”, “txanga”... hitzen bidez adierazia, Bizkaiko, Gipuzkoako eta Nafarroako herri batzuetan bildu dena, ate zaharrena da, “kizioko atena”, “jiratorioena”; atea gora jaso eta behean zulo batean sartzen zen, ez zuen ate markorik (Azkoitia, Itsaso...). Beste sisteman bi pieza dira, bata horma edo markoan jartzen dena (‘arra’) eta bestea ateari josirik doana (‘emea’). Etxalarren, esaterako, atearen markoan geratzen den pieza “xanga” da eta ateari jositako burdina “maintza”. Erratzun, berriz, “partadure” eta “xanga” dira. Alduden “partadera”k luzeak eta ateari itsatsiak dira. Ezterenzubiko adibidea argia da: *Badira gontzak sartiak direnak murrian, eta phartaderak borthari eratxikiak direnak, gontzen gainian sartzen da phartadera, eta phartaderain gainian bortha*. “Gontzetaik atheia da” esaera erabiltzen da. Gaintzan *atéa txonpoti librátio* esaten da. Bisagrak dituen sistema artikulatu berria ere ageri da erantzunetan.

- Maparako agerpen-maiztasun handiko hitzak (“txanga”, “gontz(a)”) edota hitz zaharrak hobetsi dira. Aldiz, “bixegra/mixagra” eta “bartadera/p(h)artadera” lemak, bigarren erantzun utzi dira: mapa txikerrean ikus daiteke beren geografia-hedadura.

- **Bestelakoak:** atari burni (Etxaleku), ate lama (Getaria), banda (Aia), barrotoi (Zaratamo), eskiñera (Otxandio), ientura (Bastida), jinbel (Oñati), kabezalian zilo (Eugi), katube (Arrieta), matxinbra (Zeberio), moyu (Sondika), murrillu (Arbizu), siri sulo (Lekeitio), txabeta (Leioa), txankero (Dorreo), txonpo (Gaintza), zilo (Zugarramurdi).